

УДК 340.111.55

Ірина Волкова,

аспірант

Харківського національного університету внутрішніх справ

ЮРИДИЧНІ ФАКТИ-СТАНИ У ДИНАМІЦІ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Стаття присвячена дослідженню місця та ролі юридичних фактів-станів у динаміці конституційних правовідносин. Здійснено системний аналіз видів юридичних-фактів-станів у динаміці конституційних правовідносин на основі узагальнення теоретичних досліджень та приписів конституційного законодавства.

Ключові слова: юридичний факт, юридичний факт-стан, членство в політичній партії, членство у громадському об'єднанні, державна служба, суд, підсудність, мирні зібрання.

Постановка проблеми. Незважаючи на загальнотеоретичне значення юридичних фактів-станів, це правове явище має специфіку в окремих галузях права, що породжує необхідність систематизації особливостей юридичних фактів-станів як в окремих галузях права, так і в правовій системі загалом. У кожній із галузей права правовідносини мають свої відмінності. Також слід враховувати, що будь-яке правовідношення – не сталий зразок правового зв'язку, а його динамічна модель, яка по можливості охоплює всі його варіанти, форми і соціальні прояви. Саме завдяки юридичним фактам-станам, як й іншим юридичним фактам, правовідносини стають динамічними. Тому необхідно дослідити роль та місце юридичних фактів-станів у динаміці конституційних правовідносин.

Стан дослідження. У вітчизняній та зарубіжній науковій літературі приділяється значна увага теорії юридичних фактів. Зокрема, її загальнотеоретичному аналізу присвятили свої дослідження В. Б. Ісаков, С. С. Алексєєв, Г. В. Кикоть, Г. М. Чувакова, А. М. Завальний та багато інших авторів. Питання юридичних фактів розглядалося також представниками різних галузевих наук: Н. В. Бровченко, С. І. Реутовим, М. В. Зерніним, О. О. Красавчиковим, А. З. Доловою, В. В. Муругіною, Б. І. Сташківим, С. Я. Фурсою та іншими.

Незважаючи на наявність великої кількості наукових досліджень проблем юридичних фактів, натепер немає комплексних монографічних досліджень, у яких би висвітлювалася проблематика юридичних фактів-станів як у загальнотеоретичному аспекті, так і з погляду конституційного права.

Метою статті є системне дослідження місця та ролі юридичних фактів-станів у динаміці конституційних правовідносин та

аналіз їх окремих видів на основі узагальнення теоретичних досліджень та приписів конституційного законодавства.

Виклад основного матеріалу. Юридичними фактами-станами називають обставини, які існують тривалий час, мають якість об'єктивної реальності, а також безперервно або періодично породжують юридичні наслідки [1, с. 78].

Існує багато юридичних фактів-станів – передумов виникнення конституційних правовідносин. До них належать громадянство, воєнний стан, надзвичайний стан, членство в політичній партії чи громадському об'єднанні, перебування на службі в органах державної влади та місцевого самоврядування, депутатство тощо.

Загальновідомо, що громадянство – це правовий зв'язок між фізичною особою і державою, що виявляється у їхніх взаємних правах і обов'язках. Зазначений юридичний факт-стан породжує численні юридичні наслідки: можливість обирати і бути обраним, перебувати на військовій, державній службі та службі в органах місцевого самоврядування, бути членом політичних партій тощо.

Воєнний стан вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, загрози державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози безпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою обмеження конституційних прав і свобод людини і громадяни-

на та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень (ст. 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану») [2].

Надзвичайний стан може тимчасово вводитися в Україні чи в окремих її місцевостях у разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного або природного характеру не нижче загальнодержавного рівня, що призвели чи можуть призвести до людських і матеріальних втрат, створюють загрозу життю і здоров'ю громадян, або у разі спроби захоплення державної влади чи зміни конституційного ладу України шляхом насильства і передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню та органам місцевого самоврядування відповідно до цього Закону повноважень, необхідних для відвернення загрози та забезпечення безпеки і здоров'я громадян, нормального функціонування національної економіки, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, захисту конституційного ладу, а також допускає тимчасове, обумовлене загрозою обмеження у здійсненні конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень (ст. 1 Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану») [3].

Згідно з ч. 1 ст. 6 Закону України «Про політичні партії в Україні», членом політичної партії може бути лише громадянин України, який відповідно до Конституції України має право голосу на виборах [4].

В усіх демократичних державах закріплено право вільно утворювати політичні партії, бути їх членами й вільно виходити з них. Загальноприйнятим є положення, що членом політичної партії може бути лише фізична особа, тобто колективні суб'єкти та юридичні особи не повинні мати такого права. Крім того, стати членом політичної партії може не будь-яка фізична особа, а лише громадянин держави. Усі інші особи – іноземці й особи без громадянства – його не мають. Це обмеження базується на принципі, що виключно громадяни держави мають увесь комплекс прав та обов'язків, а іноземці й особи без громадянства мають обмежений статус, передусім у політичних правах, до яких і належить право на членство в політичній партії [5, с. 116–117].

Згідно з ч. 7 ст. 6 Закону України «Про політичні партії в Україні», членство в політичній партії є фіксованим. Обов'язковою умовою фіксації членства в політичній партії є наявність заяви громадянина України, поданої до статутного органу політичної партії, про бажання стати членом цієї партії [4].

У світі партії поділяються на два види: кадрові, де немає фіксованого членства, і масові, де воно існує. Кадрові партії функціонують здебільшого в країнах англо-американської правової сім'ї та виражають усю її специфіку: формальна відсутність членів, їхніх чітких прав та обов'язків щодо партії та ін. У країнах романо-германської правової системи, навпаки, політичні партії мають фіксоване членство, яке формально закріплює правовий зв'язок партії та громадянина. Це дозволяє чітко визначити, чи є той або інший громадянин членом певної партії і з якого по який час, чи має він певні права й обов'язки як член партії. Усе це дозволяє уникнути правових колізій, які мали б місце, якби не було інституту фіксованого членства в партії. Враховуючи викладене вище, слід погодитись з Д. В. Лук'яновим, що законодавець України цілком справедливо встановив, що членство в політичних партіях має бути фіксованим [5, с. 120].

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про громадські об'єднання», громадське об'єднання – це добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів. Громадське об'єднання за організаційно-правовою формою утворюється як громадська організація або громадська спілка. Громадська організація – це громадське об'єднання, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи. Громадська спілка – це громадське об'єднання, засновниками якого є юридичні особи приватного права, а членами (учасниками) можуть бути юридичні особи приватного права та фізичні особи [6].

Однією з основних новел вищезазначеного закону є надання можливості виступати засновниками громадських об'єднань юридичним особам приватного права. Йдеться про так зване вторинне право на свободу об'єднання (через створення інших юридичних осіб та колективне членство). Це відповідає європейським тенденціям і є кроком до гармонізації вітчизняного законодавства із законодавством ЄС. Уявлення про те, що через діяльність юридичних осіб реалізуються права людей, конкретних громадян, давно сприйняте і Європейським судом з прав людини. Таким чином, «юридичні особи приватного права» – не тільки інші громадські об'єднання, але й господарські товариства, кооперативи і т. д. – зможуть брати участь в об'єднаннях громадян. Головне, щоб мета і сенс діяльності спілки відповідали певному законодавству про неприбуткові органі-

зації, а не про підприємницькі товариства [7, с. 225].

Водночас на законодавчому рівні не усунуто колізію між ст. 1 Закону України «Про громадські об'єднання», згідно з якою членами громадських організацій можуть бути лише фізичні особи [6], та ст. 5 Закону України «Про молодіжні та дитячі громадські організації», яка передбачає, як і ст. 12 Закону України «Про об'єднання громадян» [7], який діяв до набрання чинності Законом України «Про громадські об'єднання», що членство в молодіжних та дитячих громадських організаціях може бути індивідуальним і колективним. Індивідуальними членами молодіжних громадських організацій можуть бути особи віком від 14 до 35 років, індивідуальними членами дитячих громадських організацій – особи віком від 6 до 18 років. Колективними членами молодіжних та дитячих громадських організацій можуть бути колективи інших молодіжних та дитячих громадських організацій [8].

Перебування на службі в органах державної влади та місцевого самоврядування також належить до юридичних фактів-станів. У загальнотеоретичному розумінні державними службовцями є особи, які обіймають посади в державних органах та організаціях щодо практичного виконання їхніх функцій і завдань та одержують заробітну плату за рахунок коштів державного бюджету [9, с. 137].

Перш за все державна служба поділяється на цивільну та мілітаризовану. Останній вид можна розділити на власне військову (в Збройних силах та ін.) та воєнізовану (в поліції та ін.) службу. Цивільна державна служба залежно від особливостей конкретної державної організації поділяється на: 1) службу в державних органах та їх апараті (законодавчої, виконавчої та судової влади) і 2) службу в державних установах та органах управління державними підприємствами. Служба в апараті органів державної влади, перш за все державної виконавчої влади, кваліфікується як державна служба, в тісному її розумінні – як адміністративна служба [10, с. 19-20].

О. В. Петришин зазначає, що служба в органах судової влади кваліфікується як найбільш юридизований різновид державної служби як у плані відношення до самої природи та змісту права, так і в тому аспекті, що підлягає найбільш докладній законодавчій регламентації. Тому в найбільш повному розумінні вона може бути кваліфікована як служба закону і праву [10, с. 20].

Сьогодні відбувається реформування судової системи України. Водночас у зв'язку з тим, що не проведено переоцінювання суд-

дів, в яких закінчився п'ятирічний строк повноважень, або взагалі немає суддів у судах, громадяни України позбавлені можливості захистити свої конституційні права та законні інтереси в судовому порядку. Наприклад, у Гошанському районному суді Рівненської області правосуддя не здійснювалося з 04.08.2017 до 07.09.2018.

Відповідно до ч. 2 ст. 34 КПК України, питання про направлення кримінального провадження з одного суду до іншого в межах юрисдикції одного суду апеляційної інстанції вирішується колегією суддів відповідного суду апеляційної інстанції за поданням місцевого суду або за клопотанням сторін чи потерпілого не пізніше п'яти днів з дня внесення такого подання чи клопотання, про що постановляється вмотивована ухвала [11].

На підставі цієї норми права за клопотаннями сторін Апеляційний суд Рівненської області визначає підсудність кримінальних проваджень, що підсудні Гошанському районному суду Рівненської області, за іншими судами Рівненської області. Як приклад, ухвалою Апеляційного суду Рівненської області від 05.02.2018 кримінальне провадження № 12017180080000569 за обвинуваченням ОСОБА_1 за ч. 2 ст. 15 ч. 1 ст. 115 КК України спрямовано на розгляд до Здолбунівського районного суду Рівненської області (справа № 787/24/18) [12], а кримінальне провадження № 12017180080000642 за обвинуваченням ОСОБА_1 за ч. 2 ст. 156 КК України ухвалою Апеляційного суду Рівненської області від 28.03.2018 спрямовано на розгляд до Корецького районного суду Рівненської області (справа № 787/57/18) [13].

Згідно з ч. 3 ст. 257 КУпАП, у разі вчинення корупційного правопорушення службовою особою, яка працює в апараті суду, протокол разом з іншими матеріалами надсилаються до суду вищої інстанції для визначення підсудності [14]. Інших підстав для визначення підсудності за іншим судом КУпАП не передбачено. Це означає, що на правопорушників не буде накладено адміністративне стягнення у зв'язку із закінченням строків притягнення до адміністративної відповідальності; потерпілі не можуть стягнути завдану шкоду в судовому порядку; особи, на яких накладено стягнення адміністративними органами, не можуть довести свою невинуватість шляхом оскарження постанов до суду.

З метою захисту прав громадян та інтересів держави Апеляційний суд Рівненської області застосовує аналогію закону. Зокрема, за поданням голови Дубенського міськрайонного суду Рівненської області ухвалою Апеляційного суду Рівненської області

від 08.06.2017 у справі № 559/1123/17 справу про адміністративне правопорушення щодо ОСОБА_1 за ст. 124 КУпАП спрямовано на розгляд до Рівненського міського суду Рівненської області у зв'язку з тим, що усіма судьями заявлено самовідводи. Суд мотивував своє рішення тим, що вирішення питання підсудності у разі неможливості утворити новий склад суду КУпАП не передбачено, тому слід застосувати норми права, що регулюють подібні за змістом відносини (аналогія закону), а саме ст. 34 КПК України [15].

Відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 31 ЦПК України, суд передає справу на розгляд іншому суду, якщо після задоволення відводів (самовідводів) чи з інших підстав неможливо утворити новий склад суду для розгляду справи. Згідно з ч. 4 ст. 31 ЦПК України, передача справи з підстави, передбаченої пунктом 2 частини першої цієї статті, здійснюється на підставі розпорядження голови суду на розгляд суду, найбільш територіально наближеного до цього суду [16].

Аналогічна норма права міститься у ст. 29 КАС України. Зокрема, відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 29 КАС України, суд передає адміністративну справу на розгляд іншого адміністративного суду, якщо після задоволення відводів (самовідводів) чи в інших випадках неможливо утворити новий склад суду для розгляду справи. Ч. 7 ст. 29 КАС України передбачено, що передача справ за підсудністю у випадках, визначених пунктами 4-6 частини першої цієї статті, здійснюється за розпорядженням голови суду [17].

Таким чином, із судів, в яких не здійснюється правосуддя у зв'язку з відсутністю суддів, неможливо передати справи за підсудністю іншим судам, оскільки немає голови суду, який би виніс відповідне розпорядження.

Тому доцільно внести зміни до КУпАП, ЦПК України та КАС України: надати повноваження апеляційним судам визначати підсудність справ за іншими, найбільш територіально наближеними судами у разі, якщо після задоволення відводів (самовідводів) чи з інших підстав неможливо утворити новий склад суду для розгляду справи.

Депутатство (перебування у статусі народного депутата України та депутата місцевої ради) є різновидом публічної служби. Ці посади виборні. Згідно зі ст. 76 Конституції України, народні депутати України обираються строком на п'ять років. Народним депутатом України може бути обрано громадянина України, який на день виборів досяг двадцяти одного року, має право голосу і проживає в Україні протягом останніх п'яти років. Відповідно до ст. 141 Конституції України, до складу сільської, селищної,

міської, районної, обласної ради входять депутати, які обираються жителями села, селища, міста, району, області на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування. Строк повноважень сільської, селищної, міської, районної, обласної ради, депутати якої обрані на чергових виборах, становить п'ять років [18].

О. В. Петришин депутатську діяльність називає політичною державною службою, оскільки дана категорія службовців займає посади та покидає їх залежно від політичних чинників [10, с. 20].

Похідними від депутатства є такі юридичні факти-стани, як перебування у депутатській фракції, депутатській групі, коаліції та опозиції.

Важливе місце у системі юридичних фактів-станів конституційного права посідають строки. Лише в Конституції України закріплено понад 40 строків. Наприклад, закон набирає чинності через десять днів з дня його офіційного оприлюднення (ст. 94 Конституції України), Державний бюджет України затверджується щорічно Верховною Радою України на період з 1 січня по 31 грудня (ст. 94 Конституції України), строк повноважень Генерального прокурора становить шість років (ст. 131 Конституції України) та інші [18].

Але не всі строки в конституційному праві абсолютно визначені. Конституцією України закріплено також відносно визначені строки, що спричиняє труднощі у правозастосуванні.

Зокрема, відповідно до ст. 39 Конституції України, громадяни мають право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування [18].

Мирні зібрання є не лише критерієм, за яким визначають рівень демократії у країні, а й способом громадського контролю за інститутами публічної влади. Водночас нормативно-правовий акт, який врегулював би проблемні питання мирних зібрань, у тому числі конкретизував строки сповіщення про проведення мирних зібрань, не прийнято.

Неоднозначною є правозастосовна практика щодо тлумачення завчасного сповіщення про проведення мирних зібрань. Сформульовані з цього приводу позиції (висновки) свідчать, що строк завчасного сповіщення про мирне зібрання в Україні нині коливається від трьох до десяти днів [19, с. 3].

На нагальну необхідність законодавчого регулювання суспільних відносин у зазначеній сфері звертали увагу у своїх рішеннях як

Конституційний Суд України, так і Європейський суд з прав людини.

У справі «Веренцов проти України» заявник був визнаний винним за те, що «порушив порядок організації й проведення демонстрації», внаслідок чого до нього було застосовано три доби адміністративного затримання на підставі положень КУпАП. Але Європейський суд з прав людини ухвалив рішення, що за умов, коли не існує жодних чітких і передбачуваних законодавчих положень щодо регламентування порядку організації і проведення демонстрацій, засудження заявника за порушення процедури, якої немає, несумісне зі ст. 7 (жодного покарання без закону) і ст. 11 (свобода зібрань та об'єднання) Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Крім того, Європейський суд з прав людини постановив, що порушення відповідно до цих статей «впливає із законодавчої прогалини щодо свободи зібрань, яка залишилася в українській правовій системі протягом більш як два десятиліття» [20]. У справі «Шмушкович проти України» Європейський суд з прав людини встановив аналогічні порушення ст. 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод через штраф, накладений на заявника за нібито несвоєчасне повідомлення про пікет, який він організував у 2009 році, коли були відсутні чіткі й передбачувані законодавчі положення, що регулюють порядок організації та проведення демонстрацій [21].

Відповідно до рішення Конституційного Суду України від 19 квітня 2001 р. № 4-рп/2001, організатори мирних зібрань мають сповістити зазначені органи виконавчої влади чи місцевого самоврядування про проведення зборів, мітингів, походів і демонстрацій заздалегідь, тобто у прийнятні строки, що передують даті їх проведення. Ці строки не повинні обмежувати передбачене ст. 39 Конституції України право громадян, а мають бути його гарантією і водночас надавати можливість відповідним органам виконавчої влади чи органам місцевого самоврядування вжити заходів щодо безперешкодного проведення громадянами зборів, мітингів, походів і демонстрацій, забезпечення громадського порядку, прав і свобод інших людей. Визначення конкретних строків завчасного сповіщення з урахуванням особливостей форм мирних зібрань, їх масовості, місця, часу проведення тощо є предметом законодавчого регулювання [22].

Висновки. Отже, незважаючи на те що безліч юридичних фактів-станів породжують, змінюють та припиняють конституційні правовідносини, їх місце та роль у конституційному праві ще не розкрито повною мірою.

Подальше дослідження юридичних фактів-станів представниками галузевих наук необхідне для вирішення різноманітних завдань юриспруденції, у тому числі підвищення ефективності правового регулювання.

Список використаних джерел:

1. Погребной И. М. Теория права: учебное пособие. Харьков: Основа, 2010. 128 с.
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 28. Ст. 250.
3. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 № 1550-III. Відомості Верховної Ради України. 2000. № 23. Ст. 176.
4. Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 № 2365-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 23. Ст. 118.
5. Лук'янов Д. В. Політичні партії в системі взаємодії громадянського суспільства та держави (роль та правове регулювання): монографія. Харків: Право, 2007. 320 с.
6. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 1. Ст. 1.
7. Про об'єднання громадян: Закон України від 16.06.1992 № 2460-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 34. Ст. 504.
8. Про молодіжні та дитячі громадські організації: Закон України від 01.12.1998 № 281-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 1. Ст. 2.
9. Загальна теорія держави і права: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М. В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О. В. Петришина. Харків: Право, 2010. 584 с.
10. Петришин О. В. Правовий режим державної служби: питання загальної теорії: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 1999. 32 с.
11. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4654-VIII. Офіційний вісник України. 2012. № 37. Ст. 1370.
12. Ухвала Апеляційного суду Рівненської області від 05 лютого 2018 р., судова справа № 787/24/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/71991734> (дата звернення: 28.10.2018).
13. Ухвала Апеляційного суду Рівненської області від 28 березня 2018 р., судова справа № 787/57/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/73051158> (дата звернення: 28.10.2018).
14. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон Української РСР від 07.12.1984 № 8073-X. Відомості Верховної Ради Української РСР. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122.
15. Ухвала Апеляційного суду Рівненської області від 08 червня 2017 р., судова справа № 559/1123/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/67013551> (дата звернення: 28.10.2018).

16. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 40-41, 42. Ст. 492.

17. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 35-36, 37. Ст. 446.

18. Конституція України: станом на 12 трав. 2017 р.: відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2017. 76 с.

19. Мельник Р. Передмова. Бюлетень законодавства і юридичної практики України. Право на мирні зібрання: законодавство, коментар. Київ: Юрінком Інтер, 2015. № 3. 240 с.

20. Справа «Веренцов проти України» (Заява № 20372/11) : рішення Європейського суду з прав людини від 11.04.2013. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/974_945.

21. Справа «Шмушкович проти України» (Заява № 3276/10) : рішення Європейського суду з прав людини від 14.11.2013. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/974_990.

22. Рішення Конституційного Суду України № 4-рп/2001 від 19 квітня 2001 року (справа щодо завчасного сповіщення про мирні зібрання). URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v004p710-01> (дата звернення: 28.10.2018).

Статья посвящена исследованию места и роли юридических фактов-состояний в динамике конституционных правоотношений. Осуществлен системный анализ видов юридических фактов-состояний в динамике конституционных правоотношений на основании обобщения теоретических исследований и предписаний конституционного законодательства.

Ключевые слова: юридический факт, юридический факт-состояние, членство в политической партии, членство в гражданском общественном объединении, государственная служба, суд, подсудность, мирные собрания.

The article is devoted to problems of jural facts-states in constitutional law of Ukraine. The author pays attention to system analysis of jural facts-states in constitutional relationships based on theoretical research active constitutional legislation of Ukraine.

Key words: jural fact, jural fact-state, membership in political party, membership in public association, public service, court, cognizance, peaceful meetings.